

Paakkanen hatutettiin

Suomen sarjakuvaseuran myöntämä Puupäähattu istutettiin tammikuussa 2013 **Heikki Paakkasen** (s. 1948) kutreille. Aiemmin Paakkanen on palkittu useina vuosina muun muassa Kemlin sarjakuvapäivillä sekä animaatioistaan Tampereen lyhytelokuvajuhlilla. Vuonna 2011 hänen *Amerikka*-albuminsa voitti Sarjakuva-Finlandia-palkinnon (jaettu 1. sija **Kati Kovácsin** *Kuka pelkää Neniaan Ahnavia?* kanssa).

Taideteollisessa korkeakoulussa opiskellut Paakkanen on Somerolla asuva animaatio- ja sarjakuvataiteilija, pilapiirtäjä ja kuvittaja. Hänen tuotantoonsa kuuluu sekä sarjakuva-albumeita että pilapiirroskokoelmia. Uusin teos, *Tee se kotona, kiitos*, on kokoelma japanilaistyyllisiä puupiiroksia ja niihin sopivia haikuja. Paakkanen on myös ohjannut Ylelle lasten ja nuorten valistusanimaatioita ja toiminut käsikirjoittajana ja animaattorina *Tööt-Filmissä*, joka oli 1980-luvulla suomalaisen tietokoneanimaation pioneeri. Lisäksi hän on ammattimainen posetiivari.

Heikki Paakkasen pilapiirroksia on julkaistu muun muassa *Ilta-Sanomissa* ja *Somero-lehdessä*. *Ilta-Sanomille* Paakkanen tekee ”riskaaileimmista” aiheista varmuuden vuoksi kaksi versiota.

Sarjakuvantekijäksi Paakkanen ryhtyi vasta kypsällä iällä, mutta otti ilmaisumuodon haltuunsa samalla varmuudella kuin animaation ja pilakuvat. Vaatimattomuus ei kaunista, joten heti sarjakuvauransa aluksi hän arkailematta tökkäsi kynänsä suomalaisen yhteiskunnan kipupisteisiin, kuten Mannerheimiin ja menettelyyn Viipuriin. Kohua ei syntynyt, mutta Paakkasen paikka onkin takapirun

istuun. Hän ei hyväksy ”itsestään selviä” asenteita, minkä mustan satiirin mestari-työ, *Sissi ja Siviilipalvelushenkilö*-albumisarja todistaa.

Sarjakuvantekijänä hän laajentaa muotoa ruutujen ulkopuolelle. Teos itsessään on vain kokonaisuuden osa. Paakkasen ”sarjakuvanäyttely” on työstetty äärimmäisellä tarkkuudella ja nokkeluuksilla pienintä yksityiskohtaa myöten. Yleisö saa nähtäväkseen sarjoissa vilahtavat fantastiset esineet, jotka keräilijäluonne Paakkanen on onnellia ja taidolla kyennyt kaivamaan esille historian komeroista ja kellarista. Uusimman teoksensa Paakkanen julkisti Helsingin sarjakuvafestivaaleilla komealla spehtaakkelilla, johon kuului katujyrä, rumpuja ja runonlausujia.

Heikki Paakkanen ei rajoita eikä rajoitu. Jos asian voi kuvitella, sen voi myös tuoda todellisuuteen, ainakin sarjakuvan todellisuuteen. Yhden miehen kävelevä performanssi on itsekäni luita ja ytymiä myöten taiteilija ja sarjakuvahahmo. Kun kollegan sarjakuva-albumin julkistamistilaisuuteen tarvittiin rekvisiitaksi viikate ja pääkalloja, oli tietysti soitettava Heikille.

– Minulla ei ole viikatetta mutta lainaan vaimolta. Pääkalloja... Tarvitsetteko aitoja vai muovisia?

Tämän lehden mennessä painoon toimituksessa saatiin vielä kuvitella Puupäähattu kantajansa päähän.

Postuumisti epäkorrekti Svensk

Oululainen **Mika Svenskin** (1961–2009) tuotannosta on koottu postuumi kokoelma, *Johannes – poliittisesti epäkorrekti Mika Svensk*. Kirjan ovat toimittaneet **Reijo Valta** ja **Harri Filppa**. Oulun sarjakuvaseuran muistojulkaisussa on nimimerkki **Johanneksen** sarjakuvia noin 60 sivun verran. Ensimmäiset Svenskin julkaistut sarjakuvat ilmestyivät jo 1970-luvulla Kalevan ja Non Stopin lukijapalstoilla. Myöhemmin hänen töitään nähtiin muun muassa Kuplassa, Oulun Ylioppilaslehdessä, Punaniska-lehdessä ja Ilta-Sanomissa. Pilapiirroksia hän teki etenkin Oulun Sanomiin ja Pohjolan Työhön.

Hiroshiman pojan viimeinen matka

Japanilainen sarjakuvataiteilija **Keiji Nakazawa** kuoli 19. joulukuuta 2012. Nakazawa syntyi vuonna 1939 Hiroshimassa. Samassa kaupungissa hän eli lapsuutensa ja näki sen tuhoutumisen amerikkalaisten ydinpommin seurauksena 1945. Äitiä lukuun ottamatta kaikki Nakazawan perheenjäsenet kuolivat pommituksessa.

Keiji Nakazawa muutti nuorena miehenä Tokioon ja piirsi sarjakuvia useisiin manga-antologioihin. Hänen päätyönään muistetaan kuitenkin *Hadashi no Gen* eli suomeksi *Hiroshiman poika*. Moniosainen fiktiivinen sarjakuva pohjautuu Nakazawan omiin kokemuksiin Hiroshimassa ennen ja jälkeen atomipommin. Teoksessa hän tarkastelee kriittisesti niin amerikkalaisten kuin japanilaistenkin toimia. Päällimmäiseksi nousee kuitenkin voimakkaan pasifistinen ja humanistinen näkemys sodan mielettömyydestä lapsen silmin.

Hiroshiman poikaa on julkaistu suomeksi vain kaksi osaa. Jalava julkaisi ensimmäisen osan vuonna 1985, jolloin se oli ensimmäinen suomennettu manga-albumi. Toista osaa saatiin odottaa vuoteen 2006 asti. Englanniksi *Barefoot Geniä* on julkaistu kaikki kymmenen osaa.

Spain Rodriguez 1940–2012

Amerikkalainen undergroundpiirtäjä **Spain Rodriguez** kuoli marraskuussa 72 vuoden ikäisenä. 1960-luvulla East Village Other -lehdessä aloittanut piirtäjä tuli tunnetuksi muun muassa Trashman-hahmosta. Rodriguezin viimeisiksi töiksi jäivät vuonna 2009 ilmestynyt sarjakuvaelämäkerta **Che Guevarasta** sekä vuonna 2012 julkaistu omaelämäkerrallinen *Cruisin' With the Hound*.

Apurahansaajia

• Koneen säätiö myönsi joulukuussa **Matti Hagelbergille** 25 200 € apurahan "800-sivuisen sarjakuvakirjan käsikirjoittamiseen ja piirtämiseen" ja **Maria Björklundille** 10 500 € apurahan "Planeetta Z -sarjakuva-albumin piirtämiseen ja näyttelyn laatimiseen".

Ruotsinsuomalainen, Suurelta kurpitsalta esikoisalbuminsa syksyllä julkaissut **Henri Gylander** sai Kirjailijaliittoa vastaavalla Sveriges Författarbundilta yksivuotisen työskentelyapurahan, 50 000 kruunua (noin 6 000 euroa).

Alfred Kordelinin säätiö antoi marraskuussa työskentelyapurahan kolmelle sarjakuvataiteilijalle. **Tuuli Hypén**, **Pentti Otsamo** ja **Heikki Paakanen** saivat kukin 3 000 euron apurahan sarjakuva-albumien tekemiseen.

Habibi on Koipeliini

• Kvaak-sarjakuvayhteisö on valinnut neljättä kertaa vuoden parhaan käännössarjakuvan jäsenäänestyksellä. Voittaneen teoksen kustantajalle myönnettiin Herra Koipeliini -tunnustuspalkinto. Kvaakin toimituksen esikarsinnassa jatkoon ja julkiseenäänestykseen valittiin 17 sarjakuvateosta, joista eniten ääniä keräsi Liken julkaisema **Craig Thompsonin Habibi**. Herra Koipeliini -palkinnon tarkoitus on tuoda positiivista julkisuutta käännössarjakuvalle.

Kemin sarjakuvapäivien tulevaisuus epävarma

• Kemin sarjakuvakeskus päätti, ettei vuonna 2013 järjestetä Kemin sarjakuvapäiviä. Taustalla on ajan ja tekijöiden puute. Sarjakuvapäiviä on järjestetty vapaaehtoisvoimin vuodesta 2006. Keskuksen puheenjohtaja **Ilpo Koskela** ilmoitti syksyllä 2012 luopuvansa tehtävästään. Välivuoden aikana pohditaan mahdollisuuksia jatkaa sarjakuvapäivien ja sarjakuvakeskuksen toimintaa. Kemin kaupunki on ehdottanut korvaajaksi sarjakuvamuseon perustamista.

Turussa necrottiin taas

• Seitsemännet Necrocomicon-sarjakuvafestivaalit järjestettiin Turussa Bar Brysselin Arcadia-loungessa marraskuussa 2012. Pienimuotoinen ja perinteikäs festivaali on jo vakiinnuttanut paikkansa Turun kulttuurielämässä ja kävijöitä riittikin päivän aikana jopa runsain mitoin. Ohjelmassa kuultiin sarjakuva-alan ihmisten lisäksi muun muassa **Moog Konttista** ja professori **Esko Valtaojaa** sekä järjestettiin **Manneheim**-paperinukkekilpailu.

Hae apurahaa!

• Taiteen edistämiskeskuksen kuvitajien ja sarjakuvataiteilijoiden kirjastoapurahat sekä Sarjakuvantekijät ry:n Kopiosto-apurahat ovat taas jaossa. Hakuaika molemmissa päättyy 31.1.2013. Lisätietoja www.taie.fi ja www.sarjakuvantekijat.fi. Sarjakuvataiteilijat voivat anoa rahaa myös Otavan Kirjasäätiöltä. Hakuaika päättyy 4.2.2013 ja sähköinen hakulomake löytyy osoitteesta otavakirjasaatio.fi.

Uutuuksia Hesarin sarjakuvavuorilla

• Helsingin Sanomat otti sivuilleen tabloid-uudistuksen myötä uusia kotimaisia sarjakuvia. **Jarkko Vehniäisen Kamala Luonto** ilmestyy arkisin ja **Katja Tukiaisen Kisu** sunnuntainumerossa. Samalla sunnuntaiavuilta poistuivat **Tuuli Hypénin Nanna** ja **Timppa Mäkelän Minun elämäni**. Kuukausilitteessä aloitti vuoden alusta **Pääkaupungin** tilalla **Tarmo Koiviston** piirtämä uusi sarja.

Ufot Angoulëmessassa

• **Marko Turusen Ovnis à Lahti (Ufoja Lahdessa)** on valittu kilpailemaan Ranskan Angoulëmen vuoden 2013 sarjakuvafestivaaleilla parhaan sarjakuva-albumin palkinnosta. Samassa sarjassa ovat aiempina vuosina olleet ehdolla muun muassa **Ville Rannan Kajaanin** ja **Aapo Rapin Metin** ranskanokset.

La bande dessinée finlandaise 2013

• Suomen sarjakuvaseuran Finnish Comics Annual -sarja on esitellyt suomalaista sarjakuvakulttuuria vuodesta 2011. Ranskankielisille markkinoille suunnattu *La bande dessinée finlandaise 2013* sisältää sarjakuvakertomuksia suomalaisilta naistekijöiltä. Angoulëmen sarjakuvafestivaaleilla tammi-helmikuussa julkaistavan antologian ovat toimittaneet **Johanna Rojola** ja **Kalle Hakkola**.

Nenian Ahnav ranskantuu

• **Kati Kovácsin Kuka pelkää Nenia Ahnavia?** ilmestyy pian ranskaksi. *Qui a peur d'Emad Ellievin* julkaisee Rackham. Aikaisemmin Ranskassa on ilmestynyt albumi *Sirkka, la petite fille de rues* (2003). Kovácsia on julkaistu myös mm. ruotsiksi, saksaksi ja unkariksi.

Kunnaksesta kunniatohtori

Aalto-yliopisto järjesti neljännen taideteollisen alan maisteri- ja tohtoripromootion tammikuussa 2013. Promootiossa vihittävien kahdeksan uuden kunniatohtorin joukossa oli kirjailija ja sarjakuvataiteilija **Mauri Kunnas** (s. 1950).

Mauri Kunnaksen lastenkirjoja on julkaistu 28 kielellä 30 maassa ja hänet on palkittu aiemmin niin Puupäähatulla, Lastenkulttuurin valtionpalkinnolla, Rudolf Koivu -palkinnolla kuin Pro Finlandia -mitalillakin. Sarjakuvista hänet muistetaan erityisesti takavuosien Nyrok Citystä. Uusin teos ja myyntimenestys on ”kraahvinen novelli” *Piitles*, joka pureutuu nimensä mukaisesti Beatles-yhtyeen legendaan.

Väitöskirja amerikkalaisesta supersankaruudesta

FL **Mervi Miettisen** englantilaisen filologian väitöskirja *Truth, Justice, and the American Way? The Popular Geopolitics of American Identity in Contemporary Superhero Comics* tarkastettiin joulukuussa 2012 Tampereen yliopistossa. Vastaväittäjänä toimi **Jared Gardner** Ohio State Universitystä.

Miettisen väitöskirja tutkii amerikkalaisen supersankarisarjakuvan suhdetta Yhdysvaltojen kansalliseen ja kulttuuriseen identiteettiin. Viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana julkaistut sarjakuvat ovat luoneet kuvaa supersankarista ”amerikkalaisuuden” ruumiillistumana. Supersankarien edustaman kansallisen ihanteen ja Yhdysvaltojen todellisuuden välinen ristiriita nouseekin tutkimuksessa esille.

Supersankarisarjakuvien merkitys Yhdysvaltojen kulttuuriselle identiteetille näkyi esimerkiksi 11. syyskuuta 2001 tapahtuneiden terrori-iskujen jälkeen. Ne pyrkivät tuolloin tarjoamaan lukijoille kertomuksia, jotka korostivat kansallista yhtenäisyyttä sekä ylistivät pelastustyöntekijöitä päivän ”todellisina” sankareina. Yhteisöllinen reaktio oli kuitenkin lyhytaikainen. Uudemmissa sarjakuvissa korostuu pikemminkin sankaruutta kyseenalaistava luonne.

Paavo palkitsi Matin

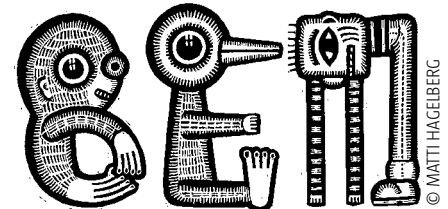
Kulttuuri- ja urheiluministeri **Paavo Arhinmäki** jakoi joulukuussa vuoden 2012 Suomi-palkinnot seitsemälle alallaan ansioituneelle taiteilijalle, joista yksi oli sarjakuvataiteilija **Matti Hagelberg**. Veikkausvaroista myönnettävät palkinnot ovat suuruudeltaan 26 000 euroa.

Vuodesta 1993 jaettuja Suomi-palkintoja voidaan myöntää monilla eri perusteilla. Tänä vuonna palkintojen jaossa haluttiin nostaa esiin taiteen ja kulttuurin kiinnostavia tekijöitä ja ehkä myös jossain määrin helposti katveeseen jääviä alueita.

Arhinmäen johtama raati korosti Hagelbergin palkintoperusteissa taiteilijan omaäänisyyttä ja omalakisuuutta, laajaa ja monipuolista tuotantoa sekä kotimaista ja kansainvälistä menestystä.

– Hän on ainoa tunnettu suomalainen raapekartonkiteknikan käyttäjä, jonka kuvissa ja tarinoissa risteilevät mytologiset, populaarikulttuuriset ja fantasia-ainekset, huumori sekä omaelämäkerralliset vivahteet. Hänen viimeisimmät suurteoksensa *Kekkonen* ja *Silvia Regina* ovat pidäkkeettömiä tilityksiä maamme lähihistoriasta sekä nykytilasta.

Hagelbergin tuorein hanke on sarjakuvalehtimuodossa ilmestynyt eepinen *Läskimooses*, jota ilmestyi vuonna 2012 kymmenen numeroa. Lehti jatkaa ilmestymistään myös vuonna 2013.

© MATTI HAGELBERG

© AINO SUTINEN

Durk Dehner ja Reetta Laitinen syntymäpäivillä.

Sarjainfon tekijät juhlivat

Sarjainfo juhli 40-vuotista taivaltaan joulukuussa Sarjakuvakeskuksella Helsingissä. Paikalla oli päätoimittajia 1970-luvulta 2000-luvulle sekä entisiä ja nykyisiä toimitussihteereitä ja avustajia. Kakun ja maljojen ohessa vieraat saivat muun muassa selailia esillä olleita menneiden vuosien lehtiä. Juhliin saatiin myös yllättäviä vieraita Yhdysvalloista ja Britanniasta, kun Tom of Finland Foundationin puheenjohtaja **Durk Dehner** ja Liverpoolin Homotopian **Gary Everett** poikkesivat tuomassa tervehdyksensä Suomen-vierailullaan.

Suuret kiitokset tervehdyksestä –

– näin vuosien mittaan yhä vain nuortuessani.

Hieno kuvakin, jonka Sarjainfo (2012: 3) sisällytti sivuilleen ja jonka originaalilla tupsahti ilahdukseksi kotiin, monien ystävällisten terveisten saattelemana.

Suomalaisen sarjakuvan nykyinen kukoistus, se kuitenkin ilahduttaa kaikkein eniten.

Kiitos siitä, kaikille teille.

HEIKKI KAUKORANTA

(PS. Heh, etunimenikin menivät just jetsulleen oikein –)

Strippejä idästä

Joensuun sarjakuvaseura on julkaissut jo kahdeksannen kokooma-albumin, *Striptyykin*. Tällä kertaa teemaksi on valittu lyhyt strippimuoto. Karjalainen-lehti julkaisi vuosien 2011 ja 2012 vaihteessa puolen vuoden ajan strippisarjoja Joensuun sarjakuvaseuran aktiiveilta, Ilta-Sanomien Kuukauden kotimaisen hengessä. *Striptyykkiin* on koottu niiden lisäksi strippejä kahdelta muultakin taiteilijalta. Mukana ovat muun muassa **Kimmo Niiranen**, **Jokke Saharinen**, **Lenita Tynkkynen** ja **Timo Ronkainen**.

